

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2018. június 5.^{* i}

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 325. cikk – Az Európai Unió pénzügyi érdekeit a vámjog területén sértő csalások vagy más jogellenes tevékenységek – A büntetőeljárások hatékonysága – A büntetőeljárás megszüntetése – Észszerű határidő – 2012/13/EU irányelv – A vádlottnak az ellene emelt vádról való tájékoztatáshoz való joga – Az ügy irataiba való betekintés joga – 2013/48/EU irányelv – Ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog”

A C-612/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság, Bulgária) a Bírósághoz 2015. november 18-án érkezett, 2015. november 11-i határozatával terjesztett elő a

Nikolay Kolev,

Milko Hristov,

Stefan Kostadinov

ellen folytatott büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes (előadó), R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça, J. Malenovský és E. Levits tanácselnökök, Juhász E., A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M. Vilaras és E. Regan bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: M. Aleksejev tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. november 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a bolgár kormány képviseletében L. Zaharieva és E. Petranova, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében R. Troosters és V. Soloveytchik, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. április 4-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: bolgár.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 325. cikk, valamint a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 142., 1. o.) és a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 294., 1. o.) értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Nikolay Kolevvel, Milko Hristovval és Stefan Kostadinovval szemben amiatt indított büntetőeljárás keretében terjesztették elő, hogy e személyeket azzal vádolják, hogy a svilengradi (Bulgária) vámhivatal vámtisztviselőjeként több különböző bűncselekményt követtek el.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2007/436/EK, Euratom határozat

- 3 Az Európai Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló, 2007. június 7-i 2007/436/EK, Euratom tanácsi határozatnak (HL 2007 L 163., 17. o.) az alapeljárás tényállása megvalósulása időpontjában alkalmazandó 2. cikke (1) bekezdése a) pontja értelmében az Unió saját forrásai magukban foglalják a közös vámtarifa szerinti vámokat.

A 450/2008/EK rendelet és a 952/2013/EU rendelet

- 4 A Közösségi Vámkódex létrehozásáról (Modernizált Vámkódex) szóló, 2008. április 23-i 450/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2008. L 145., 1. o.) 21. cikkének (1) bekezdése, amely az alapügy tényállásának megvalósulása idején alkalmazandó volt, a következőképpen rendelkezett:

„Minden tagállamnak rendelkeznie kell a közösségi vámjogszabályok betartásának elmulasztásáért kiszabott szankciókról. E szankcióknak hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.”

- 5 E rendeletet 2013. október 30-i hatállyal hatályon kívül helyezte az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269. 1. o., helyesbítések: HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2013. L 287., 90. o.), amelynek 42. cikke (1) bekezdése lényegében átveszi az említett 21. cikk (1) bekezdését.

A 2012/13 irányelv

- 6 A 2012/13 irányelv (10), (14), (27), (28) és (41) preambulumbekkezdése kimondja:

„(10) Közös szabályozási minimumok következtében nőnie kell a tagállamokban a büntető igazságszolgáltatási rendszerbe vetett bizalomnak, ami egyben a kölcsönös bizalom jegyében hatékonyabb igazságügyi együttműködést is eredményez. Ilyen közös szabályozási minimumokat kell létrehozni a büntetőeljárás során történő tájékoztatás területén.

[...]

(14) Ez az irányelv [...] [m]eghatározza azokat a közös minimumkövetelményeket, amelyeket a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított vagy megvádolt személy részére [...] az ellene emelt váddal kapcsolatban adott tájékoztatásra kell alkalmazni, a tagállamok közötti kölcsönös bizalom erősítése céljából. Ez az irányelv a Chartában és különösen annak [...] 47. és 48. cikkében megállapított jogokra épül [...], az EJEE [...] 6. cikkének az Emberi Jogok Európai Bírósága általi értelmezésére támaszkodva. [...]

[...]

(27) A bűncselekmény elkövetésével vádolt személyek számára meg kell adni a váddal kapcsolatban minden, a védelemre való felkészülésükhöz és az eljárás tisztességességének megóvásához szükséges tájékoztatást.

(28) A gyanúsítottat vagy a vádlottat a folyamatban lévő nyomozás lefolytatásának sérelme nélkül haladéktalanul, de legkésőbb az első hivatalos – rendőrség vagy más illetékes hatóság általi – kihallgatását megelőzően tájékoztatni kell a gyanúsítás vagy a vád tárgyát képező bűncselekményről. Az eljárás tisztességességének megóvása és a védelemhez való jog eredményes gyakorlásának lehetővé tétele érdekében megfelelő részletességgel és az eljárás adott szakaszára figyelemmel közölni kell azzal a bűncselekménnyel kapcsolatos tényállást, amelynek az elkövetésével az adott személyt gyanúsítják vagy vádolják, beleértve – amennyiben ismert – a bűncselekmény elkövetésének idejét és helyét, valamint a bűncselekmény várható jogi minősítését.

[...]

(41) Ez az irányelv [...] különösen törekszik a szabadsághoz, a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jog előmozdítására. [...]"

7 Ezen irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak [...] az ellenük szóló vádra vonatkozó tájékoztatáshoz való jogával kapcsolatos szabályokat állapítja meg. [...]"

8 Az említett irányelvnek „A váddal kapcsolatos tájékoztatáshoz való jog” címet viselő 6. cikke előírja:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak a bűncselekményről, amelynek elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják őket, tájékoztatást kapjanak. Ezt a tájékoztatást haladéktalanul meg kell adni, és olyan részletességgel, amely az eljárás tisztességességének megóvásához és a védelemhez való jog eredményes gyakorlásához szükséges.

[...]

(3) A tagállamok biztosítják, hogy legkésőbb a vád tartalmának [helyesen: vádirat] bírósághoz való benyújtásakor a vádra vonatkozóan részletes tájékoztatást nyújtsanak, többek között a bűncselekmény jellegéről és jogi minősítéséről, valamint a vádlott szerepének jellegéről.

(4) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben az eljárás tisztességességének megóvásához szükséges, a gyanúsítottakat, illetve a vádlottakat haladéktalanul tájékoztassák az e cikkben foglaltakkal összhangban megadott információkban bekövetkezett bármely változásról.”

- 9 Ugyanezen irányelvnek „Az ügy anyagaiba való betekintés joga” címet viselő 7. cikke (2) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsított, illetve a vádlott vagy ügyvédjük legalább az illetékes hatóságok birtokában lévő, a gyanúsítottra vagy a vádlottra nézve akár kedvező, akár terhelő valamennyi anyagba betekinthesse az eljárás tisztességességének megóvása és a védelemre való felkészülés érdekében.

(3) [...] [A] (2) bekezdésben említett anyagokba való betekintést a védelemhez való jog eredményes gyakorlásának lehetővé tételéhez kellő időben, de legkésőbb a vád tartalmának [helyesen: vádirat] bírósághoz való, elbírálás céljából történő benyújtásakor biztosítani kell. Amennyiben további anyagok kerülnek az illetékes hatóságok birtokába, az ezekbe való betekintést a figyelembevételük lehetővé tételéhez kellő időben kell biztosítani.”

A 2013/48 irányelv

- 10 A 2013/48 irányelv (12) preambulumbekkezdése kimondja:

„Ez az irányelv minimumszabályokat határoz meg [...] a büntetőeljárás során [...] az ügyvédi segítség igénybevételéhez való joggal [...] kapcsolatban. Ennek révén előmozdítja a Charta és különösen annak [...] 47. és 48. cikke alkalmazását, az EJEE-nek az Emberi Jogok Európai Bírósága által értelmezett [...] 6. [...] cikkére támaszkodva [...].”

- 11 Ezen irányelv 1. cikkének a szövege a következő:

„Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg a büntetőeljárás [...] során a gyanúsítottakat és a vádlottakat illető, ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogra [...] vonatkozóan.”

- 12 Az említett irányelv 3. cikke, amely az „Ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog a büntetőeljárás során” címet viseli, az (1) bekezdésében előírja:

„A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottak és a vádlottak ügyvédi segítséget vehessenek igénybe abban az időpontban és olyan módon, hogy az érintett személy a gyakorlatban hatékonyan érvényesíthesse a védelemhez való jogát.”

A bolgár jog

Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogra vonatkozó rendelkezések

- 13 A Nakazatelno protsesualen kodeksnek (büntetőeljárásról szóló törvény, a továbbiakban: büntetőeljárásról szóló törvény) az alapügy tényállása időpontjában hatályos változata szerinti 91. cikke (3) bekezdése és 92. cikke együttesen értelmezett rendelkezései értelmében amennyiben két vádlott képviselőt ugyanazon ügyvéd látja el, a bíróság köteles ezen ügyvéd kizárására, amennyiben e két személy bármelyikének védelme ellentétes a másik személy tekintetében ellátott védelemmel. Az állandó nemzeti ítélkezési gyakorlat értelmében ellentét áll fenn az említett személyek között, amennyiben egyikük olyan vallomást tesz, amely a vallomástételt megtagadó másik személlyel szemben figyelembe vehető.
- 14 E törvény 94. cikkének (4)–(6) bekezdése szabályozza az új kirendelt védő független testület által való kijelölését.

A vádemelési javaslatra, a nyomozás irataira és a vádiratra vonatkozó rendelkezések

- 15 A büntetőeljárásról szóló törvény 219. és 221. cikke előírja, hogy a nyomozó hatóság elkészíti a vádemelési javaslatot, amely tartalmazza a bűncselekményre vonatkozó fontosabb tényeket és ezek jogi minősítését. E vádemelési javaslatról tájékoztatják a gyanúsított személyt és az ügyvédjét, akik annak megismerését követően aláírják azt.
- 16 A nyomozás irataiba való betekintést e törvény 226–230. cikke szabályozza. E cikkek értelmében a nyomozás érdekében begyűjtött iratokat a védelem erre irányuló kérelmére a vádirat esetleges elkészítését megelőzően annak rendelkezésére kell bocsátani. Ilyen kérelem esetén e betekintést legalább három nappal megelőzően idézést kell küldeni a gyanúsított személy és annak ügyvédje részére, akik ezt követően észszerű határidőn belül megismerhetik a szóban forgó iratokat. Ha a megadott címen nem lelhetők fel, vagy ha elfogadható indok nélkül nem jelennek meg az idézésben megjelölt napon, a tájékoztatási kötelezettség megszűnik.
- 17 Többek között az említett törvény 246. cikke értelmében, amennyiben az ügyész úgy határoz, hogy az ügyet bíróság elé terjeszti, benyújtja a vádiratot, amellyel lezárul a büntetőeljárás nyomozási szakasza, és megnyílik ezen eljárás bírósági szakasza. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a „végleges és részletes vádemelésnek” minősülő vádirat részletesen ismerteti a tényállást és e tények jogi minősítését. A vádiratot a bíróság elé terjesztik, amely tizenöt napon belül köteles megvizsgálni, hogy nem sértették-e meg a lényeges eljárási követelményeket. Amennyiben nem, a bíróság kitűzi az első tárgyalás napját. E vádirat egy példányát az e tárgyalásra szóló idézéssel együtt át kell adni a gyanúsított személy és annak ügyvédje részére. Ezt követően hét nap áll rendelkezésükre – amely meghosszabbítható – a védekezésre történő felkészüléshez.

A lényeges eljárási követelmények megsértésére vonatkozó rendelkezések és a vonatkozó joggyakorlat

- 18 A büntetőeljárásról szóló törvény 348. cikke (3) bekezdésének 1. pontja értelmében „lényeges” eljárási követelmények megsértéséről akkor van szó, amennyiben jelentős mértékben sértik a törvény által biztosított eljárási jogok egyikét. A Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) joggyakorlatának megfelelően ilyen jogsértésnek minősülnek többek között a vádemelési javaslat, a nyomozás iratai és a vádirat elkészítésének és közlésének az elmaradása, valamint az e vádiratot érintő ellentmondás fennállása. A hibás jogi aktust új aktussal kell felváltani, azzal, hogy a bíróság maga nem orvosolhatja a lényeges eljárási követelmények ügyész által való megsértését, hanem ennek érdekében az ügyet vissza kell utalnia az ügyész elé.

A büntetőeljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezések

- 19 A büntetőeljárás megszüntetéséről az alapügy tényállása megvalósulásának időpontjában a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikke rendelkezett, amely rendelkezésekkel kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróság megjegyezte, hogy azok célja a büntetőeljárás nyomozási szakaszának felgyorsítása.
- 20 E törvény 368. cikke értelmében amennyiben a büntetőeljárás nyomozási szakasza a súlyos bűncselekmények miatt történt vádemeléstől számított kétéves határidőn belül nem zárul le, a megvádolt személy kérheti a bíróságtól az említett törvény 369. cikke szerinti eljárás lefolytatását annak érdekében, hogy az ügyet utalják bíróság elé, vagy ennek hiányában a büntetőeljárást szüntessék meg.
- 21 Az említett 369. cikknek megfelelően a bíróság a kétéves határidő lejártának megállapítását követően visszautalta az ügyet az ügyészség elé, három hónapos határidőt biztosítva a részére, hogy akár a büntetőeljárás megszüntetésével, akár az ügy bíróság elé utalásával sor kerüljön a nyomozás befejezésére és a büntetőeljárás nyomozási szakaszának lezárására. Az ügyész e második lehetőség esetén további tizenöt napos határidővel rendelkezett arra, hogy elkészítse a vádiratot, és azt a

bírósághoz benyújtja. Ha az ügyész nem tartotta tiszteletben ezt a határidőt, a bíróság elbírálta az ügyet, vagy megszüntette a büntetőeljárást. Ha, ezzel szemben, az ügyész lezárta a büntetőeljárás nyomozási szakaszát, és az előírt határidőben vádiratot nyújtott be a bírósághoz, ez utóbbi megvizsgálta az eljárás szabályszerűségét, és megbizonyosodott különösen arról, hogy nem került sor a lényeges eljárási követelmények megsértésére. Ha azt állapította meg, hogy sor került ilyen jogsértésre, a bíróság ismételten visszautalta az ügyet az ügyészség elé, egy hónapos határidőt biztosítva számára e jogsértések orvoslására. Ha az ügyész nem tartotta be ez utóbbi határidőt, ha nem orvosolta az említett jogsértéseket, vagy ha újabb jogsértéseket követett el, a bíróság megszüntette a büntetőeljárást.

- 22 Amennyiben ezen összes feltétel teljesült, e megszüntetésre a megvádolt személy tekintetében jogszerűen került sor, és a bíróság köteles volt annak elrendelésére, anélkül hogy orvosolhatta volna a lényeges eljárási követelmények megállapított megsértését, illetve hogy az ügyet érdemben megvizsgálhatta volna. A büntetőeljárás megszüntetéséről szóló határozattal a büntetőjogi felelősségre vonás véglegesen lezárult, ily módon a szóban forgó személy büntetőjogi felelősségének megállapítására már nem volt lehetőség. E határozattal szemben, a kivételes esetektől eltekintve, jogorvoslatnak nincs helye.
- 23 2017. augusztus 25-i levelével a kérdést előterjesztő bíróság tájékoztatta a Bíróságot a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikkének módosításáról, valamint egy új 368a. cikknek az e törvénybe való beillesztéséről. E módosított rendelkezések értelmében a bíróság már nem rendelheti el a büntetőeljárások megszüntetését, hanem kizárólag ezen eljárások felgyorsításáról határozhat. Ugyanakkor e bíróság álláspontja szerint ezek a módosítások az alapügyre *ratione temporis* nem alkalmazandók.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 24 A svilengradi vámhivatal nyolc vámtisztviselőjét, D. Dimitrovot, P. Drenskit, N. Kolevet, M. Hristovot, S. Kostadinovot, Nasko Kurdovot, Nikola Trifonovot és Georgi Zlatanovot azzal vádolják, hogy 2011. április 1. és 2012. május 2. között bünszervezetben vettek részt, mivel a Bulgáriát Törökországtól elválasztó határon átlépő tehergépkocsi- és személygépkocsi-vezetőktől kenőpénzt követeltek a vámellenőrzés lefolytatásának és az esetlegesen megállapított szabálytalanságok dokumentálásának a mellőzéseért. S. Kostadinovot és N. Kurdovot ezenkívül az ily módon begyűjtött kenőpénzek elrejtésében megnyilvánuló orgazdasággal, P. Drenskit, M. Hristovot és N. Trifonovot pedig vesztegetéssel vádolták. E különböző cselekmények a Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv) 215., 301. és 321. cikke értelmében szabadságvesztés-büntetéssel járó bűncselekmények, amelyek esettől függően hat vagy tíz évig terjedő szabadságvesztéssel, a vesztegetés tényállása esetében pedig pénzbüntetéssel büntetendők.
- 25 E nyolc személyt a 2012. május 2-áról 3-ára virradó éjjel tartóztatták le. A velük szemben felhozott vádpontokat e letartóztatást követően azonnal megállapították, majd 2013-ban pontosították, és erről tájékoztatták őket. E személyek tájékoztatást kaptak továbbá a begyűjtött bizonyítékokról is.
- 26 Mivel az említett személyek egy része vádalkut kötött az ügyészséggel annak érdekében, hogy egyes vádpontok tekintetében szüntessék meg a velük szemben kezdeményezett büntetőeljárást, az ügy a kérdést előterjesztő bíróság elé került, hogy ez utóbbi hagyja jóvá e megállapodásokat. Azonban e bíróság, mivel úgy ítélte meg, hogy a vádemelési javaslatokat nem az illetékes hatóság fogadta el, illetve hogy azok eljárási szabálytalanságokat tartalmaztak, két alkalommal elutasította e kérelmet.
- 27 Ennélfogva visszautalta az ügyet a szakosított ügyészség illetékes ügyészéhez, hogy az a nyolc gyanúsított személy tekintetében új vádpontokat állapítson meg. Ugyanakkor ezt követően az eljárás gyakorlatilag holtpontra jutott, a nyomozásra rendelkezésre álló határidőt pedig több alkalommal meghosszabbították.

- 28 Mivel a nyomozás 2014-ben még továbbra sem zárult le, jöllehet a vádemeléstől számított kétéves határidő már eltelt, N. Kolev, M. Hristov és S. Kostadinov a büntetőeljárásról szóló törvény 368. cikke alapján az e törvény 369. cikke szerinti eljárás lefolytatására irányuló kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. E bíróság, mivel helyt adott e kérelemnek, visszautalta az ügyet az ügyész elé azzal, hogy három hónapos határidőn belül, azaz 2015. január 29-ig zárja le a nyomozást, állítson fel új vádpontokat, azokról, valamint a nyomozás iratairól tájékoztassa a gyanúsított személyeket, és zárja le a büntetőeljárás nyomozási szakaszát, ezt követően pedig az ügyésznek további tizenöt napja van a vádirat összeállítására és bírósághoz való benyújtására.
- 29 Az ügyész új vádpontokat állított fel, és az előírt határidőben benyújtotta a vádiratot a kérdést előterjesztő bírósághoz.
- 30 Azonban sem N. Kolevet és S. Kostadinovot, sem azok ügyvédeit nem tájékoztatták e vádpontokról. Ugyanis jelezték, hogy a meghatározott időpontokban orvosi és szakmai okokból nem tudnak megjelenni e tájékoztatás érdekében. Másrészt sem e személyek, sem M. Hristov nem tekinthettek be a nyomozás irataiba.
- 31 A kérdést előterjesztő bíróság a 2015. február 20-i végzésében megállapította, hogy lényeges eljárási követelményeket sértettek meg, mivel az újonnan felállított vádalapokat nem közölték N. Kolevvel és S. Kostadinovval, megsértve ezzel eljárási jogait, és mivel a vádirat olyan információkat tartalmazott, amelyeket nem szabályszerűen közöltek e személyekkel. Másrészt e bíróság megállapította, hogy a vádiratnak az M. Hristovval szemben felrótt cselekményekre vonatkozó részei tekintetében ellenmondások mutatkoznak. Következésképpen az említett bíróság a büntetőeljárásról szóló törvény 369. cikkének megfelelően ismét elrendelte, hogy az ügyet utalják vissza az ügyész elé azzal, hogy egy hónapos határidőn belül, azaz 2015. május 7-ig orvosolja az eljárási követelmények megállapított megsértését, ennek hiányában az N. Kolevvel, M. Hristovval és S. Kostadinovval szemben indított büntetőeljárást meg kell szüntetni.
- 32 Azonban jöllehet az ügyész több alkalommal beidézte N. Kolevet és S. Kostadinovot, a megállapított vádalapokról, valamint a nyomozás iratairól való tájékoztatásra irányuló kísérletei nem vezettek eredményre. Ezen információkat M. Hristovval sem közölték. E három személy és ügyvédek ugyanis ismételt jelezték, hogy különböző okokból, így többek között külföldre költözés miatt, egészségügyi és szakmai indokokra, valamint arra tekintettel, hogy az ügyész nem tartotta tiszteletben a nyomozás iratairól való tájékoztatás vonatkozásában jogszabályban előírt háromnapos értesítési határidőt, nem tudnak megjelenni a meghatározott időpontokban.
- 33 Következésképpen a kérdést előterjesztő bíróság a 2015. május 22-i végzésében megállapította, hogy az ügyész nem orvosolta a lényeges eljárási követelmények tekintetében elkövetett, korábban megállapított jogsértéseket, és azok tekintetében újabb jogsértésekre került sor, mivel N. Kolev, M. Hristov és S. Kostadinov eljárási jogai ismételt sérültek, és mivel nem szüntette meg teljeskörűen a vádiratban szereplő ellentmondásokat.
- 34 Ebből következően, és hangsúlyozva annak lehetőségét, hogy e három személy és ügyvédei visszaéltek a jogaikkal, magatartásuk pedig kizárólag az eljárás elhúzására irányult annak érdekében, hogy az ügyész ne tudja lezárni a büntetőeljárás nyomozási szakaszát, és ne tudja az előírt határidőben orvosolni az említett jogsértéseket, e bíróság megállapította, hogy ezen eljárás megszüntetésének a feltételei fennállnak, e megszüntetés pedig ennél fogva az említett személyek tekintetében jogszerűnek minősül. E tekintetben e bíróság lényegében azt hangsúlyozta, hogy a gyanúsított személyek tekintetében felmerülő azon körülmény, miszerint azok visszaéltek a jogaikkal, és objektíve akadályozták az ügyészt abban, hogy a jogszabályban előírt eljárásjogi cselekményeket hajtson végre, nem képezi akadályát a szóban forgó büntetőeljárás megszüntetésének. E megállapítások ellenére ugyanakkor az említett bíróság e megszüntetés helyett az ügy további intézkedés nélküli lezárásáról határozott.

- 35 Mind az ügyész, amely azt állította, hogy a formai követelmények semmilyen megsértésére nem került sor, mind M. Hristov, aki úgy vélte, hogy a kérdést előterjesztő bíróság tévesen tekintett el a szóban forgó eljárás megszüntetésétől, fellebbezést nyújtott be e végzéssel szemben.
- 36 A fellebbviteli bíróság a 2015. október 12-i határozatában megállapította, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak a szóban forgó eljárást a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikkében előírtaknak megfelelően meg kellett volna szüntetnie, ennek érdekében pedig visszautalta az ügyet ez utóbbi bíróság elé.
- 37 A kérdést előterjesztő bíróságban ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy a 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet (C-105/14, EU:C:2015:555), amelyet a Bíróság akkor hozott, amikor az ügy a fellebbviteli bíróság előtt volt folyamatban, nem vet-e fel kétségeket az említett 368. és 369. cikknek az uniós joggal való összeegyeztethetősége tekintetében, különösen a tagállamok azon kötelezettsége kapcsán, hogy biztosítsák az Unió pénzügyi érdekeit sértő jogsértések hatékony üldözését.
- 38 Igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy milyen következtetéseket kell levonni az ilyen összeegyeztethetlenségből. E tekintetben e bíróság arra keres választ, hogy az N. Kolevet, M. Hristovot és S. Kostadinovot megillető védelemhez és tisztességes eljáráshoz való jog biztosítása mellett mely konkrét intézkedéseket kell megtennie az uniós jog teljes érvényesülésének biztosítása érdekében, megállapítva ugyanakkor, hogy e bíróság feladata, hogy szükség esetén mellőzze a szóban forgó cikkek alkalmazását.
- 39 E bíróság több lehetőséget vet fel.
- 40 Először is, a kérdést előterjesztő bíróság határozhat úgy, hogy eltekint a büntetőeljárásról szóló törvény 369. cikkében előírt határidők alkalmazásától, következésképpen hosszabb határidőt biztosíthat az ügyész részére annak érdekében, hogy az orvosolja a vádirat elkészítése és a vádalapoknak és a nyomozás iratainak a gyanúsított személyekkel való közlése körében megállapított szabálytalanságokat, mielőtt az ügyet újra a bíróság elé terjesztené. E bíróság ugyanakkor azon konkrét intézkedésekkel kapcsolatban vár választ, amelyeket e személyeket megillető, az ügyük észszerű időn belüli tárgyalásához való jog biztosítása érdekében meg kell tennie, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének (2) bekezdése ír elő.
- 41 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság határozhat úgy, hogy a büntetőeljárás nyomozási szakaszában elkövetett szabálytalanságok ellenére megnyitja ezen eljárás bírósági szakaszát. Ugyanakkor kétségei vannak a tekintetben, hogy ez nem ellentétes-e az uniós joggal.
- 42 Ezzel összefüggésben arra keres választ egyrészt, hogy e szabálytalanságokat, amelyek a bolgár jog szerint „lényeges eljárási követelmények megsértését” képezik, szintén úgy kell-e minősíteni, mint a 2012/13 irányelv 6. és 7. cikke, valamint a 2013/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti szabálytalanságokat. Másrészt, amennyiben ez az eset áll fenn, arra keres választ, hogy az elkövetett szabálytalanságok ellenére megnyithatja-e a büntetőeljárás bírósági szakaszát, orvosolhatja-e ezeket az eljárás e szakaszában, ezt követően pedig határozhat-e az ügy érdeméről, anélkül hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikke alapján megszüntetné ezen eljárást.
- 43 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság, amely megállapította, hogy S. Kostadinovot és N. Kurdovot ugyanazon ügyvéd képviselte, úgy véli, hogy e gyanúsítottak érdekei ellentétesek, mivel az előbbi olyan információkkal szolgált, amelyek felhasználhatók voltak az utóbbival szemben, aki nem tett vallomást. E bíróság kétségeit fejezi ki a büntetőeljárásról szóló törvény azon 91. cikke (3) bekezdésének és 92. cikkének a 2013/48 irányelv 3. cikke (1) bekezdésével való összeegyeztethetősége tekintetében, amelyek előírják számára, hogy ezen okra tekintettel zárja ki ezt az ügyvédet, jóllehet S. Kostadinov és N. Kurdov, a tények ismeretében, elleneztek ezt. E tekintetben arra keres választ, hogy tiszteletben tartja-e az említett 3. cikk (1) bekezdése szerinti ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot, amennyiben a kizárt ügyvéd helyére hivatalból két ügyvédet rendel ki.

44 E körülmények között a Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság, Bulgária) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Összeegyeztethető-e valamely nemzeti törvény a vámtisztviselők által elkövetett bűncselekmények hatékony üldözése biztosításának tagállami kötelezettségével, ha a vámtisztviselők ellen korrupciós bűncselekmények feladatellátásuk során történő elkövetésére (kenőpénzek elfogadása a vámellenőrzés mellőzéséért) létrejött bűnszervezetben való részvétel, valamint konkrét vesztegetések és az elfogadott kenőpénzek elrejtés[ében megnyilvánuló orgazdaság] miatt folytatott büntetőeljárást az adott törvény alapján anélkül szüntetik meg az alábbi feltételek fennállása esetén, hogy a bíróság érdemben vizsgálta volna a felhozott vádakat: a) két év eltelt a vádemelést követően; b) a [gyanúsított] a bűnügyi nyomozás lezárása iránti kérelmet terjesztett elő; c) a bíróság három hónapos határidőt szabott az ügyésznek a [z eljárás nyomozási szakasza] lezárására; d) az ügyész e határidőn belül »lényeges eljárási követelmények megsértését« követte el (mégpedig nem közölte megfelelően a kiegészített vádat, nem biztosított betekintést a nyomozás irataiba, és ellentmondásos a vádirat); e) a bíróság újabb egy hónapos határidőt szabott az ügyésznek az említett »lényeges eljárási követelmények megsértésének« orvoslására; f) az ügyész nem orvosolta e határidőn belül az említett »lényeges eljárási követelmények megsértését«, holott az említett jogsértések első három hónapos határidőn belüli elkövetése és orvoslásuk utolsó egy hónapos határidőn belüli elmaradása az ügyésznek (elmulasztotta megszüntetni a vádirat ellentmondásait; a határidők időtartamának túlnyomó részében nem végzett tényleges cselekményeket) és a védelemnek (a [gyanúsítottak] kórházi tartózkodása és az ügyvédek egyéb hivatkozott szakmai elfoglaltságai miatt megsértette a vád közlése és a nyomozás irataiba való betekintés körében tanúsítandó együttműködés kötelezettségét) egyaránt felróható; g) a »lényeges eljárási követelmények megsértése« erre szabott határidőn belüli orvoslásának elmaradása miatt a [gyanúsítottaknak] alanyi joga keletkezett a büntetőeljárás megszüntetésére?
- 2) [Az első] kérdésre adandó nemleges válasz esetén a fent említett jogi szabályozás mely részének alkalmazását kell mellőznie a nemzeti bíróságnak az uniós jog tényleges alkalmazásának biztosításához: a) a büntetőeljárás megszüntetését az egy hónapos határidő lejárta esetén, vagy b) a fent említett hibák »lényeges eljárási követelmények megsértésének« való minősítését, vagy c) az első kérdés g) pontja szerint keletkezett alanyi jog védelmét, amennyiben lehetőség van az említett jogsértés[nek az eljárás] bírósági [szakasza] keretében történő hatékony orvoslására?
- a) Ahhoz kell-e kötni a büntetőeljárás megszüntetését előíró nemzeti jogszabály alkalmazásának mellőzésére vonatkozó döntést, hogy:
- az ügyésznek további határidőt biztosítanak a »lényeges eljárási követelmények megsértésének« orvoslására, amely pontosan olyan hosszú, mint az a határidő, amely alatt az ügyész a védelemnek betudható akadályok miatt objektíve nem volt a jogsértés orvoslására alkalmas helyzetben?
 - a bíróság az i) kérdés szerinti esetben megállapítja, hogy az említett akadályok »joggal való visszaélés« miatt merültek fel?
 - a második kérdés a) pontjának i) alpontjára adandó nemleges válasz esetén a bíróság megállapítja, hogy a nemzeti jog megfelelő garanciákat nyújt a [z eljárás nyomozási szakaszának] észszerű időn belüli lezárásához?
- b) Amennyiben összeegyeztethető az uniós joggal az annak figyelmen kívül hagyására vonatkozó döntés, hogy a fent említett hibákat a nemzeti jog által előírtaknak megfelelően »lényeges eljárási követelmények megsértésének« kell minősíteni, akkor:
- Megfelelően biztosított lenne-e a [2012/13] irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti azon jog, hogy a vádra vonatkozóan részletes tájékoztatást kell nyújtani a védelemnek,
 - ha e tájékoztatás nyújtására a vádirat bírósághoz való tényleges benyújtása után, de annak bírósági vizsgálata előtt kerül sor, valamint ha korábban, amikor a vádiratot még nem nyújtották be a bírósághoz, teljes tájékoztatást nyújtottak a védelemnek a vád lényeges elemeiről (M. Hristov vádlott esetében)?

- a második kérdés b) pontja i) alpontjának első francia bekezdésére adandó igenlő válasz esetén, ha az említett tájékoztatás nyújtására a vádirat bírósághoz való tényleges benyújtása után, de annak bírósági vizsgálata előtt kerül sor, és korábban, amikor a vádiratot még nem nyújtották be a bírósághoz, részleges tájékoztatást nyújtottak a védelemnek a vád lényeges elemeiről, jöllehet a csak részleges tájékoztatás nyújtásának oka a védelem oldalán felmerült akadályokban gyökerezik (N. Kolev és S. Kostadinov vádlottak esetében), és
- ha az említett tájékoztatás ellentmondásokat tartalmaz a kenőpénzkérés konkrét kinyilvánítását illetően (a tájékoztatás egyszer azt állítja, hogy egy másik [gyanúsított] kifejezetten kenőpénzt kért, miközben M. Hristov vádlott elégedetlenségét fejezte ki grimaszával, amikor a vámmellenőrzés alá vont személy túl kevés pénzt kínált, másszor pedig azt, hogy M. Hristov [gyanúsított] szó szerint és konkrétan kenőpénzt kért)?
- ii) Megfelelően biztosított lenne-e az alapeljárásban a 2012/13 irányelv 7. cikkének (3) bekezdése szerinti azon jog, hogy »legkésőbb a vád tartalmának [helyesen: vádirat] bírósághoz való, elbírálás céljából történő benyújtásakor« biztosítani kell a védelemnek az iratokba való betekintést, ha a védelem korábban hozzáférhetett az iratok jelentős részéhez, és lehetőséget biztosítottak számára az iratbetekintésre, azonban különböző akadályok (megbetegedés, szakmai elfoglaltságok) miatt, és a nemzeti jogra hivatkozva, amely megköveteli, hogy az iratokba való betekintésre való idézésre legalább három nappal előbb kerüljön sor, nem élt e lehetőséggel? Kell-e biztosítani második lehetőséget az akadályok megszűnése után és legalább háromnapos idézési határidővel? Meg kell-e vizsgálni, hogy az említett akadályok objektíve fennálltak-e, vagy joggal való visszaélést képeznek?
- iii) Mindkét rendelkezésben azonos jelentéssel bírnak-e a [2012/13] irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében és 7. cikkének (3) bekezdésében szereplő alábbi jogszabályi követelmények: [»legkésőbb a vád tartalmának [helyesen: vádirat] bírósághoz való benyújtásakor«, illetve] »legkésőbb a vádirat bírósághoz való, elbírálás céljából történő benyújtásakor«? Milyen jelentéssel bírnak e követelmények: a vádirat bírósághoz való tényleges benyújtása előtt vagy legkésőbb annak bírósághoz való benyújtásakor vagy pedig annak bírósághoz való benyújtása után, de azelőtt, hogy a bíróság a vádirat vizsgálatára irányuló intézkedéseket tenne?
- iv) Mindkét rendelkezésben azonos jelentéssel bír-e a vádra vonatkozóan a védelem részére történő tájékoztatásnyújtás és az ügyiratokba való betekintés oly módon történő biztosításának jogszabályi követelménye, hogy a [2012/13] irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével, valamint 7. cikkének (2) és (3) bekezdésével összhangban biztosított legyen »a védelemhez való jog eredményes gyakorlása«, és megóvható legyen »az eljárás tisztességessége«? Eleget tenne-e e követelménynek,
- ha ugyan a vádirat bírósághoz való benyújtása után, de még az annak érdemi vizsgálatára irányuló intézkedések megtétele előtt nyújtanak részletes tájékoztatást a védelemnek a vádra vonatkozóan, és megfelelő határidőt biztosítanak a védelemnek a felkészülésre? Egy korábbi időpontban hiányos és részleges tájékoztatást nyújtottak a vádra vonatkozóan?
- ha a védelem ugyan a vádirat bírósághoz való benyújtása után, de még az annak érdemi vizsgálatára irányuló intézkedések megtétele előtt tekinthet be minden iratba, és megfelelő határidőt biztosítanak számára a felkészülésre, ha a] védelem korábban betekinthezett az ügyiratok nagy részébe?

- ha a bíróság intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy a védelem számára biztosítsa, hogy minden nyilatkozat, amelyet a védelem a részletes vádirat és az ügy valamennyi iratának megismerését követően tesz, ugyanolyan hatással bírjon, mint amilyen hatással a nyilatkozatok akkor bírtak volna, ha a vádirat bírósághoz való benyújtása előtt tették volna meg azokat az ügyésszel szemben?
 - v) Biztosított lenne-e »az eljárás tisztességessége« a [2012/13] irányelv 6. cikkének (1) és (4) bekezdésével összhangban, valamint »a védelemhez való jog eredményes gyakorlása« az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban, ha a bíróság úgy határozná, hogy olyan végleges vád tárgyában indítja meg a[z eljárás] bírósági [szakaszát], amely ellentmondásokat tartalmaz a kenőpénz követelését illetően, erre tekintettel azonban lehetőséget biztosítana az ügyész számára ezen ellentmondások megszüntetésére, valamint lehetővé tenné a felek számára, hogy teljes mértékben érvényesíthessék azokat a jogokat, amelyek az ilyen ellentmondásoktól mentes vádirat benyújtása esetén illették volna meg őket?
 - vi) Megfelelően biztosított lenne-e a [2013/48] irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében rögzített, ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog, ha a[z eljárás nyomozási szakaszának] ideje alatt lehetőséget biztosítanának az ügyvédnek arra, hogy az ideiglenes vádról való tájékoztatása és az ügy valamennyi iratába való teljes betekintés érdekében megjelenjen, szakmai elfoglaltságok miatt és a legalább háromnapos idézési határidőt előíró nemzeti jogra hivatkozva azonban nem jelenik meg? Biztosítani kell-e egy új, legalább háromnapos határidőt azt követően, hogy az említett elfoglaltságok már nem állnak fenn? Meg kell-e vizsgálni, hogy jogszerű-e a megjelenés [elmaradásának] indoka, vagy joggal való visszaélés történt?
 - vii) Hatással lenne-e a 2013/48 irányelv 3. cikk[e] (1) bekezdésében rögzített, ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog[nak] a[z eljárás nyomozási szakasza] során történő megsértése »a védelemhez való jog gyakorlatban történő hatékonyan érvényesítésére«, ha a bíróság a vádirat bírósághoz való benyújtása után teljes hozzáférést biztosítana az ügyvéd számára a végleges és részletes vádirathoz, valamint az ügy valamennyi iratához, majd intézkedéseket tenne annak érdekében, hogy az ügyvéd számára biztosítsa, hogy az általa a részletes vádirat és az ügy valamennyi iratának megismerését követően tett valamennyi nyilatkozat ugyanolyan hatással bírjon, mint amilyen hatással a nyilatkozatok akkor bírtak volna, ha a vádirat bírósághoz való benyújtása előtt tették volna meg azokat az ügyésszel szemben?
 - c) Összeegyeztethető-e az uniós joggal a [gyanúsítottnak] a büntetőeljárás (fent ismertetett feltételek mellett történő) megszüntetésére vonatkozóan keletkezett alanyi joga annak ellenére, hogy lehetőség van a »lényeges eljárási követelmények [ügyész által nem orvosolt] megsértésének« a[z eljárás] bírósági [szakaszában], a bíróság által tett intézkedések útján történő teljes mértékű orvoslására, minek folytán a [gyanúsított] jogi helyzete végső soron azonos lenne azzal a helyzettel, amelyben az említett jogsértés kellő időben történő orvoslása esetén lenne?
- 3) Alkalmazhatók-e az ügy észszerű időn belüli tárgyalásához való[, a gyanúsítottat megillető] jogra, a tájékoztatáshoz való jogra, valamint az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogra vonatkozó kedvezőbb nemzeti szabályok, ha azok további körülményekkel (az [első] kérdésben ismertetett eljárással) összefüggésben a büntetőeljárás megszüntetéséhez vezetnek?
- 4) Úgy kell-e értelmezni a [2013/48] irányelv 3. cikkének (1) bekezdését, hogy az lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára, hogy a[z eljárás] bírósági [szakaszából] kizárja azt az ügyvédet, aki két [gyanúsítottat] képviselt, akik közül az egyik személy olyan tényekről tett vallomást, amelyek sértik a másik, vallomást nem tevő vádlott érdekeit?

Az e kérdésre adandó igenlő válasz esetén biztosítaná-e a bíróság az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogot az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével összhangban, ha – miután engedélyezte a[z eljárás] bírósági [szakaszában] való részvételt egy olyan ügyvéd számára, aki egyszerre két, ellentétes érdekű [gyanúsítottat] képvisel – a [gyanúsított] mindegyikének új kirendelt védőket rendelne ki?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

- 45 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a 2016. szeptember 28-án hozott, a Bírósághoz 2016. október 25-én érkezett végzésében megállapította, az alapügy egyik gyanúsítottja, M. Hristov elhunyt, következésképpen elrendelte a vele szemben indított büntetőeljárás megszüntetését.
- 46 Márpedig az EUMSZ 267. cikk szövegéből az következik, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás feltétele a nemzeti bíróság előtt ténylegesen folyamatban lévő jogvita, amelynek keretében a nemzeti bíróságnak a Bíróság által előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletet tekintetbe vevő határozatot kell hoznia (2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet, C-165/14, EU:C:2016:675, 24. pont).
- 47 E körülmények között a M. Hristovval összefüggésben előterjesztett kérdéseket nem kell megválaszolni.
- 48 Ennek tisztázását követően a négy előterjesztett kérdés és azok alkérdései, amelyek részben átfedik egymást, három kérdéscsoport alá sorolhatók. Így az első, második és harmadik kérdést, valamint azok alkérdéseit úgy kell érteni, mint amelyek először is annak megállapítására irányulnak, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikkéhez hasonló nemzeti szabályozás, valamint az ilyen szabályozásnak az e joggal való esetleges összeegyeztethetlenségéből levonandó következtetések ellentétesek-e az uniós joggal, különösen az EUMSZ 325. cikkel, másodszor pedig a váddal kapcsolatos tájékoztatáshoz és az eljárás irataiba való betekintéshez való jogra vonatkoznak. Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság negyedik kérdése az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jognak az alapügyben fennállóhoz hasonló körülmények közötti terjedelmére irányul.

Az EUMSZ 325. cikkből eredő kötelezettségek

- 49 Első, második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a vámjog területén elkövetett bűncselekmények tekintetében úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 325. cikket, hogy azzal ellentétes a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikkében előírt, hasonló, a büntetőeljárás megszüntetésére irányuló eljárást megállapító nemzeti szabályozás. Igenlő válasz esetén e bíróság arra vár választ, hogy melyek az ilyen szabályozásnak az EUM-Szerződéssel való összeegyeztethetlenségéből levonandó következtetések.
- 50 E kérdések megválaszolása érdekében meg kell jegyezni, hogy az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy azok elrettentő hatású és hatékony intézkedésekkel küzdjenek az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás és minden egyéb jogellenes tevékenység ellen (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet, C-105/14, EU:C:2015:555, 37. pont; 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 30. pont).
- 51 A 2007/436 határozat 2. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében az Unió saját forrásai magukban foglalják többek között a közös vámtarifa szerinti vámokat. Ebből következően közvetlen kapcsolat áll fenn e vámbevételek beszedése és a vonatkozó vámforrás uniós költségvetés rendelkezésére bocsátása

között. Az előbbi beszédésének bármely elmaradása potenciálisan az utóbbi csökkenéséhez vezet (lásd analógia útján: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 52 Így a tagállamok feladata, hogy az Unió pénzügyi érdekei védelmének a biztosítása érdekében megtegyék a vámok hatékony és teljes összegben való beszédésének biztosítása céljából szükséges intézkedéseket, ami megköveteli, hogy a vámellenőrzéseket megfelelő módon el lehessen végezni.
- 53 Az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésének előírásaiból az következik, hogy a tagállamoknak az uniós vámjogi jogszabályok megsértésének esetére e célból hatékony és visszatartó erejű szankciókat kell előírniuk. Másrészt az ugyanezen tagállamokkal szemben előírt azon kötelezettséget, hogy ilyen esetben hatékony, elrettentő és arányos szankciókat írjanak elő, a 450/2008 rendelet 21. cikkének (1) bekezdése is tartalmazta, és jelenleg a 952/2013 rendelet 42. cikkének (1) bekezdése is magában foglalja.
- 54 Bár a tagállamok kétségtelenül szabadon választhatják meg az alkalmazandó szankciókat, amelyek ölthetik közigazgatási szankciók, büntetőjogi szankciók formáját, vagy lehetnek a kettő kombinációi, ugyanakkor gondoskodniuk kell arról, hogy a vámjog területén az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás és minden egyéb jogellenes tevékenység eseteit hatékony és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal sújtsák (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 33–35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. március 20-i Menci ítélet, C-524/15, EU:C:2018:197, 20. pont; 2018. május 2-i Scialdone ítélet, C-574/15, EU:C:2018:295, 34. és 35. pont).
- 55 A tagállamoknak biztosítaniuk kell továbbá, hogy a büntetőeljárási jogszabályok lehetővé tegyék az ilyen csalásokkal kapcsolatos bűncselekmények hatékony szankcionálását.
- 56 A jelen ügyben az alapügy gyanúsítottjait azzal vádolják, hogy több mint egy éven keresztül bűnszervezetben vettek részt, kenőpénzt követelve a Bulgária és Törökország közötti határon áthaladó személyektől a vámellenőrzés és az esetlegesen megállapított szabálytalanságok dokumentálásának a mellőzéséért cserébe, valamint hogy többek között S. Kostadinov az ily módon begyűjtött kenőpénzek elrejtésével orgazdaságot követett el.
- 57 Az ilyen cselekmények, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság a vámszabályok módszeres és folyamatos megsértésének minősített, és amelyek a bolgár jogszabályok értelmében szabadságvesztés-büntetéssel járó bűncselekmények, amelyek esettől függően hat vagy tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendők, alkalmasak arra, hogy akadályát képezzék a vámok beszédésének. Tiszteletben tartva az e bíróság által az alapügy tényállásának tekintetében lefolytatandó értékelést, e cselekmények, úgy tűnik, az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésének értelmében vett, az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalásnak vagy jogellenes tevékenységnek minősíthetők.
- 58 Sem az említett bíróság, sem a jelen eljárásban érdekelt felek nem kérdőjelezték meg a nemzeti jog által előírt büntetőjogi szankciók hatékony és visszatartó jellegét.
- 59 Ugyanakkor meg kell még vizsgálni, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikkében előírt szabályok nem alkalmasak-e arra, hogy akadályát képezzék az ezen érdekeket sértő súlyos csalás vagy jogellenes tevékenység esetei hatékony szankcionálásának, ami sérti az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését.
- 60 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból e tekintetben az következik, hogy az említett 368. és 369. cikk értelmében a nemzeti bíróságnak a gyanúsított személy kérelmére el kell rendelnie a büntetőeljárás megszüntetését, amennyiben a három és fél, valamint egy hónappal meghosszabbított kétéves határidő lejártakor az ügyész nem zárta le a nyomozást, és adott esetben nem készítette el és küldte meg a védelemnek a vádalapokat, nem biztosított betekintést a védelem számára az ügy irataiba, és nem nyújtott be vádiratot a bírósághoz, vagy ha e feladatok ellátása körében a bolgár jog

értelmében vett lényeges eljárási követelményeket sértett meg, amelyeket e határidőkön belül nem orvosolt. Amennyiben az említett 368. és 369. cikkben felsorolt feltételek teljesülnek, a büntetőeljárás megszüntetésére jogszerűen kerül sor, ily módon a bíróság köteles annak elrendelésére. E megszüntetés ezenfelül keresettel nem támadható meg, és jogerős jelleggel bír.

- 61 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozat alapján úgy tűnik, hogy a bíróság az adott ügy sajátos körülményei, különösen az ügy összetettsége és a felek magatartása függvényében nem hosszabbíthatja meg az ily módon előírt határidőket, nem folytathatja le az ügy érdemi vizsgálatát, és amint arra a kérdést előterjesztő bíróság is felhívja a figyelmet, nem orvosolhatja maga a lényeges eljárási követelményeknek a nyomozási szakaszban elkövetett esetleges megsértését, ideértve azt az esetet is, amikor a védelemhez való jogra e jogsértésekkel gyakorolt káros hatás megfelelő intézkedéseknek a bírósági szakaszban való megtétele révén orvosolható lenne.
- 62 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat alapján közelebbről úgy tűnik, hogy a védelem részéről a vádalapokról és az ügy iratairól való rendszeres tájékoztatás vonatkozásában felmerült nehézségek, ideértve a védelem esetleges halogató taktikáját, nem képezték akadályát annak, hogy az ügyész számára a büntetőeljárásról szóló törvény 369. cikke alapján a nyomozás befejezésére biztosított három és fél, valamint egy hónapos határidők leteljenek, és azok így a büntetőeljárás megszüntetését eredményezhetik, meggátolva ezzel mindenfajta további nyomozást és bármilyen újabb nyomozás lefolytatását.
- 63 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti szabályozás alkalmas arra, hogy akadályát képezze a büntetőeljárások hatékonyságának és a súlyos csalást megvalósító cselekmények vagy az Unió pénzügyi érdekeit sértő minden egyéb jogellenes tevékenység szankcionálásának, ami sérti az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését.
- 64 Az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése ezen értelmezésének a következményeit illetően emlékeztetni kell arra, hogy ez a cikk a tagállamok terhére pontosan meghatározott eredménykötelezettségeket ró, amelyek az e rendelkezésben megállapított szabályok alkalmazása tekintetében semmiféle feltételt nem szabnak (2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 65 Elsődlegesen a nemzeti jogalkotó feladata, hogy megtegye az e kötelezettségek teljesítése érdekében szükséges intézkedéseket. Ily módon adott esetben e jogalkotó feladata, hogy módosítsa a szabályozását, és biztosítsa, hogy az Unió pénzügyi érdekeit sértő jogsértések üldözésére alkalmazandó eljárási szabályozást nem úgy alkotják meg, hogy az e szabályozás lényegéből fakadó okokból az ilyen jogsértéseket megvalósító cselekmények rendszeresen büntetlenül maradnak, továbbá hogy biztosítsa a gyanúsítottak alapvető jogainak védelmét.
- 66 A kérdést előterjesztő bíróságnak a maga részéről, anélkül hogy bevárná, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozást jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton módosítsák, szintén biztosítania kell e kötelezettségek teljes érvényesülését, a lehető legteljesebb mértékben a Bíróság által értelmezett EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésére figyelemmel értelmezve e szabályozást, vagy adott esetben eltekintve az említett szabályozás alkalmazásától (lásd ebben az értelemben: 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet, C-105/14, EU:C:2015:555, 49. pont).
- 67 Amennyiben, ahogyan azt – úgy tűnik – a kérdést előterjesztő bíróság véli, számos intézkedés lehetséges a szóban forgó kötelezettségek végrehajtása érdekében, e bíróság feladata annak megállapítása, hogy ezen intézkedések közül melyiket kell alkalmazni. Közelebbről, e bíróságnak kell eldöntenie, hogy ennek érdekében a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikkében foglalt valamennyi előírást figyelmen kívül kell-e hagyni, vagy hogy az ügyész számára az e cikkekben az eljárás nyomozási szakaszának lezárása és az e szakaszban elkövetett esetleges szabálytalanságok orvoslása érdekében biztosított határidőt meg kell-e hosszabbítani, illetve hogy mivel az ügyész a jelen ügyben az említett határidőn belül vádiratot nyújtott be e bírósághoz, e bíróságnak meg kell-e indítania

az eljárás bírósági szakaszát, és magának kell-e orvosolnia e szabálytalanságokat. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróságnak ugyanakkor gondoskodnia kell arról, hogy a védelem azon esetleges magatartása, amely ezen eljárás megfelelő lefolytatásának és előrehaladásának a szándékos és visszaélészerű akadályozására irányul, az eljárás különböző szakaszaiban figyelmen kívül hagyható legyen.

- 68 Ennek keretében, és figyelemmel arra a körülményre, hogy az alapügyben szóban forgó büntetőeljárások a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében többek között az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése, tehát az uniós jog végrehajtásának minősülnek (lásd analógia útján: 2008. március 20-i Menci ítélet, C-524/15, EU:C:2018:197, 21. pont), e bíróságnak azt is biztosítania kell, hogy a Charta által az alapügybeli gyanúsítottak részére biztosított alapvető jogokat tiszteletben tartsák. Az uniós saját források hatékony beszédére irányuló kötelezettség ugyanis nem kerülhet szembe e jogok tiszteletben tartásával (lásd ebben az értelemben: 2012. március 29-i Belvedere Costruzioni ítélet, C-500/10, EU:C:2012:186, 23. pont; 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 46. és 52. pont).
- 69 Közelebbről, a büntetőeljárás lefolytatását illetően elsősorban az említett bíróság feladata a Charta 48. cikkének (2) bekezdése által biztosított védelemhez való jog, így különösen a váddal kapcsolatos tájékoztatáshoz és az eljárás irataiba való betekintéshez való jog tiszteletben tartásához szükséges intézkedések megtétele. Mivel e jogok konkrétan a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett második kérdéscsoport részét képezik, azok ezen ítélet 78–100. pontjában kerülnek tárgyalásra.
- 70 Másodsorban a kérdést előterjesztő bíróságnak, amennyiben az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdése teljes érvényesülésének biztosítása érdekében a jelen ügyben alkalmazandó intézkedésekről határoz, biztosítania kell a gyanúsítottakat megillető azon jog tiszteletben tartását, hogy az ügyüket észszerű időn belüli tárgyalják.
- 71 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy e jog az Unió általános jogelvét képezi (lásd ebben az értelemben: 1998. december 17-i Baustahlgewebe kontra Bizottság ítélet, C-185/95 P, EU:C:1998:608, 21. pont), amelyet a Rómában 1950. november 4-én aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése, valamint a bírósági eljárást illetően a Charta 47. cikkének második bekezdése biztosít. A büntetőjog területén az említett jogot nem csupán ezen eljárás során kell tiszteletben tartani, hanem a nyomozási szakaszban is, azon időponttól kezdődően, amikor az érintett személlyel szemben vádat emelnek (lásd analógia útján: EJEB, 2002. július 15., Dumoulin kontra Belgium ítélet, EK:ECHR:2002:0715JUD003737097, 39. §; EJEB, 2010. szeptember 10., McFarlane kontra Írország ítélet, EK:ECHR:2010:0910JUD003133306, 143. §).
- 72 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata alapján az eljárás időtartamának észszerű jellegét nem lehet valamely elvont módon, pontosan meghatározott leghosszabb időtartamra utalva rögzíteni. Azt az egyes ügyek összes sajátos körülményének figyelembevételével, így a jogvita tétjére és bonyolultságára, illetve az illetékes hatóságok és a felek magatartására tekintettel kell megállapítani, mivel az ügy ilyen bonyolultsága vagy a védelem időhúzó magatartása önmagában alkalmas egy első látásra túl hosszúnak tűnő időtartam igazolására (lásd ebben az értelemben: 2013. november 26-i Groupe Gascogne kontra Bizottság ítélet, C-58/12 P, EU:C:2013:770, 85. és 86. pont; 2016. június 14-i Marchiani kontra Parlament ítélet, C-566/14 P, EU:C:2016:437, 99. és 100. pont).
- 73 Így amint azt a főtanácsnok az indítványának a 91. pontjában lényegében megállapította, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az érdekeltek arra vonatkozó jogát, hogy ügyüket észszerű időn belül tárgyalják, tiszteletben tartották-e a jelen ügyben, figyelemmel nemcsak arra a körülményre, hogy az alapügybeli nyomozás nyolc embert érintett, akiket bünszervezetben való részvétellel gyanúsítanak, amely bűncselekmény tényállása kicsivel több mint egy évig tartott, hanem arra az esetleges körülményre is, hogy a bekövetkezett késedelmek részben a védelem magatartására vezethetők vissza.

- 74 Szintén a kérdést előterjesztő bíróságnak kell meghatároznia, hogy az egészében figyelembe vett és az uniós jogra figyelemmel értelmezett nemzeti joga által kínált valamennyi eljárási eszközre tekintettel mely intézkedéseket kell megtenni e jog tiszteletben tartásának biztosítása érdekében. Amennyiben, amint az a jelen ítélet 67. pontjában megállapításra került, az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdéséből eredő kötelezettségek teljes érvényesülésének biztosítása érdekében több megoldás áll rendelkezésre, az említett bíróság feladata, hogy e megoldások közül kiválassza azt, amely a jelen ügyben lehetővé teszi a szóban forgó alapvető jog biztosítását.
- 75 Végül hangsúlyozni kell, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás alapján nem rendelheti el a büntetőeljárás megszüntetését kizárólag arra tekintettel, hogy e megszüntetés a gyanúsítottakra nézve az ügyük észszerű időn belüli tárgyalásához, valamint a védelemhez való joguk vonatkozásában valószínűleg a legkedvezőbb megoldásnak minősülne. Ugyanis jóllehet a nemzeti bíróságok jogosultak arra, hogy az alapvető jogok védelmének nemzeti szintjét alkalmazzák, ezt azzal a feltétellel tehetik, hogy ennek alkalmazása nem veszélyezteti többek között az uniós jog elsőbbségét, egységességét és tényleges érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2017. december 5-i M. A. S. és M. B. ítélet, C-42/17, EU:C:2017:936, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 76 A fenti megfontolásokra tekintettel az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétben a büntetőeljárásról szóló törvény 368. és 369. cikkében előírt, hasonló, a büntetőeljárás megszüntetésére irányuló eljárást megállapító nemzeti szabályozás, amennyiben e szabályozást a vámjog területén az Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás és minden egyéb jogellenes tevékenység esete vonatkozásában lefolytatandó eljárásokban alkalmazni kell. A nemzeti bíróság feladata, hogy adott esetben az említett szabályozás alkalmazásának mellőzésével, ugyanakkor a gyanúsítottak alapvető jogai tiszteletben tartásának biztosítása mellett biztosítsa az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésének teljes érvényesülését.

A váddal kapcsolatos tájékoztatáshoz és az eljárás irataiba való betekintéshez való, a 2012/13 irányelv alapján fennálló jogról

- 77 Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a 2012/13 irányelv rendelkezéseinek és a 2013/48 irányelv egyik rendelkezésének az értelmezését kéri a gyanúsítottat és annak védőjét a váddal kapcsolatos tájékoztatás és az eljárás irataiba való betekintés tekintetében megillető jog vonatkozásában. Ugyanakkor, mivel e második irányelv – szemben az elsővel – nem tartalmaz e jogokat magában foglaló kifejezett rendelkezést, e tekintetben kizárólag a 2012/13 irányelvet kell értelmezni.
- 78 Második és harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében, először is, arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2012/13 irányelv 6. cikkének (3) bekezdését, hogy az abban előírt, a váddal kapcsolatos tájékoztatáshoz való jogot tiszteletben tartják, ha csak a vádirat bírósághoz való benyújtását követően, de azt megelőzően nyújtanak a védelem részére a váddal kapcsolatos részletes tájékoztatást, hogy e bíróság megkezdte volna a vádirat érdemi vizsgálatát és hogy a tárgyalás e bíróság előtt ténylegesen megkezdődött volna.
- 79 Másodszor, e bíróság arra vár választ a Bíróságtól, hogy úgy kell-e értelmezni ezen irányelv 7. cikkének (3) bekezdését, hogy az abban előírt eljárás irataiba való betekintéshez való jog biztosított, amennyiben az illetékes hatóságok a büntetőeljárás nyomozási szakaszában lehetőséget biztosítottak a védelem számára az ezen iratokba való betekintésre, még ha e védelem nem is tudott élni e lehetőséggel. Nemleges válasz esetén arra vár választ, hogy e jogot tiszteletben tartották-e, ha a vádirat bírósághoz való benyújtását követően, de azt megelőzően, hogy e bíróság megkezdte volna a vádirat érdemi vizsgálatát, és hogy a tárgyalás e bíróság előtt ténylegesen megkezdődött volna, újból biztosították a védelem részére az említett iratokba való betekintést.

- 80 Harmadszor, a fenti kérdésekre adandó nemleges válasz esetén az említett bíróság arra vár választ, hogy lehetőség van-e a szóban forgó jogok megsértésének az eljárás bírósági szakaszában való orvoslására.
- 81 Jóllehet a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az alapügyben tiszteletben tartották-e a 2012/13 irányelv rendelkezéseit, és hogy ezzel összefüggésben mely egyedi intézkedéseket kell adott esetben elfogadni, ugyanakkor a Bíróság feladata, hogy meghatározza a nemzeti bíróság számára az ilyen értékelésre vonatkozó objektív tényezőket.
- 82 Ezzel összefüggésben meg kell állapítani, hogy – amint azt ezen irányelv (14) preambulumbekzdése és 1. cikke előírja – az irányelv célja olyan minimumkövetelmények megfogalmazása, amelyeket a gyanúsított vagy vádlottak részére adott tájékoztatásra kell alkalmazni.
- 83 Közelebbről, az említett irányelv 6. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy legkésőbb a vádirat bírósághoz való benyújtásakor a vádra vonatkozóan részletes tájékoztatást nyújtsanak a vádlott részére, többek között a bűncselekmény jellegéről és jogi minősítéséről, valamint a vádlott szerepének jellegéről. Ugyanezen irányelv 7. cikkének (2) bekezdése ezt azzal egészíti ki, hogy a gyanúsított, illetve a vádlott vagy ügyvédjük részére biztosítani kell, hogy az illetékes hatóságok birtokában lévő, a gyanúsítottra vagy a vádlottra nézve akár kedvező, akár terhelő valamennyi anyagba betekinthesse.
- 84 E tájékoztatás és e betekintés időpontját illetően a 2012/13 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése és 7. cikkének (3) bekezdése annak kimondására szorítkozik, hogy az említett tájékoztatást „legkésőbb a vád tartalmának [helyesen: vádirat] bírósághoz való benyújtásakor” kell nyújtani, és hogy az említett betekintést „a védelemhez való jog eredményes gyakorlásának lehetővé tételéhez kellő időben, de legkésőbb [e] vád tartalmának [helyesen: vádirat] bírósághoz való, elbírálás céljából történő benyújtásakor” kell lehetővé tenni.
- 85 Ily módon, amint azt a főtanácsnok az indítványának a 98. pontjában megjegyezte, e rendelkezések e tekintetben nem utalnak valamely konkrét időpontra.
- 86 Ezenfelül az említett rendelkezések szövege a különböző nyelvi változataiban nem teszi lehetővé azon végső időpont egyértelmű meghatározását, amikor a vádra vonatkozóan részletes tájékoztatást és az iratokba való betekintést biztosítani kell. Ugyanis e nyelvi változatok közül néhányban, így a francia és a holland változatban, a szóban forgó rendelkezések úgy értelmezhetők, mint amelyek vagy arra az időpontra irányulnak, amikor a vádirat érdemi vizsgálatára hatáskörrel rendelkező bírósághoz fordulnak, és e bíróság előtt megindul az eljárás, vagy – amint arra a főtanácsnok az indítványának a 100. pontjában hivatkozik – arra az időpontra, amikor bíróság megkezd az ügyről való tanácskozást. Ezzel szemben más nyelvi változatok, így például a német változat arra az időpontra irányul, amikor a vádemelési javaslatot benyújtják a bírósághoz. Ehhez hasonlóan többek között az angol és az olasz nyelvi változat arra az időpontra utal, amikor a vádirat megalapozottságának a bíróság általi értékelésére sor kerül.
- 87 E körülmények között az említett rendelkezéseket az összefüggéseikre és céljukra tekintettel kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2017. december 20-i Spanyolország kontra Tanács ítélet, C-521/15, EU:C:2017:982, 158. pont).
- 88 E tekintetben a 2012/13 irányelv (10) és (14) preambulumbekzdéséből az következik, hogy ezen irányelv arra irányul, hogy a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogra vonatkozó közös minimumszabályok megállapításával erősítse a tagállamok egymás büntető igazságszolgáltatási rendszerébe vetett kölcsönös bizalmát. Amint ezen irányelv ugyanezen (14) preambulumbekzdésében, valamint (41) preambulumbekzdésében lényegében megállapításra kerül, ezen irányelv ebben az összefüggésben a többek között a Charta 47. és 48. cikkében szereplő jogokra támaszkodik, és e jogok előmozdítására irányul.

- 89 Ily módon – amint azt az említett irányelv (27) és (28) preambulumbekkezdése, továbbá annak 6. és 7. cikke is kimondja – e cikkek célja éppen a védelemhez való jog eredményes gyakorlásának és az eljárás tisztességességének a biztosítása (lásd ebben az értelemben, az említett 6. cikk tekintetében: 2017. március 22-i Tranca és társai ítélet, C-124/16, C-188/16 és C-213/16, EU:C:2017:228, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 90 Márpedig ez a cél megköveteli, hogy a gyanúsított a vádra vonatkozóan olyan időpontban kapjon részletes tájékoztatást, és legyen lehetősége arra, hogy kellő időben betekintszen az ügy irataiba, amely lehetővé teszi számára, hogy hatékonyan felkészüljön a védelemre, amint azt a 2012/13 irányelv 7. cikkének (3) bekezdése az iratbetekintés vonatkozásában előírja, pontosítva, hogy a hiányos információk nyújtása és az ezen iratokba való részleges betekintés biztosítása e tekintetben elégtelen.
- 91 Ezen irányelv nem tartalmaz olyan előírást, hogy ezen időpontnak a vádra vonatkozó részletes tájékoztatás és az iratokba való betekintés vonatkozásában azonosnak kell lennie. Ezenkívül az említett időpont az adott ügy körülményeitől és a szóban forgó eljárás típusától függően a bírósághoz fordulás előtti vagy azzal egyidejű, illetve azt követő időpont is lehet.
- 92 Ugyanakkor az említett cél, valamint az eljárás szabályos lefolytatása főszabály szerint, és adott esetben a speciális vagy egyszerűsített eljárásokra figyelemmel, azt feltételezi, hogy legkésőbb akkor kell az említett tájékoztatást nyújtani és az iratbetekintés lehetőségét biztosítani, amikor a vádirat megalapozottságára vonatkozó tárgyalás az e megalapozottság elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság előtt ténylegesen megindul.
- 93 Ugyanis a gyanúsított vagy annak ügyvédje ugyanezen tájékoztatás és ezen iratbetekintés révén szerez pontos információkat a vele szemben figyelembe vett tényekről, e tények jogi minősítéséről, valamint azon bizonyítékokról, amelyekben e tények alapulnak. Annak lehetősége, hogy ezen információkat és bizonyítékokat legkésőbb a tárgyalás megkezdésekor megismerjék, alapvető fontosságú annak érdekében, hogy lehetővé tegye e személy vagy annak ügyvédje számára, hogy a kontradiktórikus eljárás és a fegyveregyenlőség elvével összhangban hatékonyan vegyen részt e tárgyaláson, ily módon ténylegesen elő tudja adni álláspontját.
- 94 Amennyiben e követelménynek esetlegesen nem tesznek eleget, a 2012/13 irányelvben semmi nem zárja ki, hogy a bíróság megtegye e mulasztás orvoslásához szükséges intézkedéseket, feltéve hogy a védelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való jog megfelelő védelemben részesül.
- 95 Másrészt az említett követelmény nem zárja ki, hogy a váddal kapcsolatban a védelem részére szolgáltatott információk, különösen ami a gyanúsítottal szemben felhozott tények jogi minősítését illeti, a későbbiekben módosulhatnak, sem pedig azt, hogy a tárgyalás során új bizonyítékokat csatolhatnak az ügy irataihoz. Az ilyen módosításokról és bizonyítékokról ugyanakkor olyan időpontban kell tájékoztatni a gyanúsítottat vagy annak ügyvédjét, amikor azoknak még lehetőségük van arra, hogy a tanácskozási szakaszt megelőzően hatékonyan reagáljanak azokra. E lehetőség egyébként szerepel ezen irányelv 6. cikkének (4) bekezdésében, amely előírja, hogy amennyiben az eljárás tisztességességének a megóvásához szükséges, a gyanúsítottakat, illetve a vádlottakat haladéktalanul tájékoztatni kell az e cikkben foglaltakkal összhangban megadott információkban a büntetőeljárás során bekövetkezett bármely változásról, valamint az említett irányelv 7. cikkének (3) bekezdésében, amely úgy rendelkezik, hogy amennyiben további tárgyi bizonyítékok kerülnek az illetékes hatóságok birtokába, az ezekbe való betekintést a figyelembevételük lehetővé tételéhez kellő időben kell biztosítani.
- 96 Mindenesetre a jelen ítélet fenti 92. és 93. pontjában, 94. pontjában, valamint 95. pontjában ismertetett esetek mindegyikében, függetlenül attól, hogy mely időpontban nyújtják a vádra vonatkozó részletes tájékoztatást és biztosítják az ügy irataiba való betekintést, különösen a kontradiktórikus eljárás és a fegyveregyenlőség elvével összhangban elegendő időt kell biztosítani a gyanúsított és annak ügyvédje részére, hogy ezen információkról tudomást szerezzenek és ezen iratokba betekintsenek, és hogy

hatékonyan felkészülhessenek a védelemre, előadhassák esetleges észrevételeiket, és adott esetben benyújthassanak minden olyan kérelmet, többek között bizonyítási indítványt, amelynek megtételére a nemzeti jog alapján jogosultak. Amint azt a főtanácsnok az indítványának a 101. pontjában megjegyezte, e követelmény azt írja elő, hogy a bíróság, szükség esetén, függesse fel az eljárást, és azt később utalja vissza az ügyész elé.

- 97 Végül, mivel a kérdést előterjesztő bíróság közelebbről a 2012/13 irányelv 7. cikke (2) és (3) bekezdésében előírt iratbetekintési jog gyakorlásának módjára vonatkozóan vár választ, tisztázni kell, hogy amennyiben a gyanúsítottat vagy annak ügyvédjét beidézték, hogy kérelmére a büntetőeljárás nyomozási szakaszában betekintszen ezen iratokba, azonban jogszerű indokokból vagy akaratukon kívül álló okok miatt nem tudott megjelenni az idézésben megjelölt napon, a védelemhez való jog és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartása, amelynek végrehajtására e rendelkezés irányul, megköveteli, hogy a nyomozó hatóságok és ítélkezési fórumok, esettől függően megtegyék az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy e gyanúsított vagy annak ügyvédje számára újból lehetőséget biztosítsanak az említett iratok megismerésére. A jelen ítélet 90–93. és 96. pontjában kifejtett megfontolásokra figyelemmel nem ellentétes az említett rendelkezéssel, hogy ezt az újbóli lehetőséget a vádirat bírósághoz való benyújtását követően kínálják fel.
- 98 Ennek keretében ugyanakkor a bíróság feladata, hogy megfelelő egyensúlyt biztosítson egyrészt a védelemhez való jog tiszteletben tartása, másrészt pedig annak szükségessége között, hogy biztosítsák az Unió pénzügyi érdekeit sértő jogsértések hatékony üldözését, valamint hogy gondoskodjanak arról, hogy észszerű határidőn belül folytassák le az eljárást, figyelembe véve a védelem azon esetleges magatartását, amely ezen eljárás megfelelő lefolytatásának a szándékos akadályozására irányul.
- 99 A fentiekből az következik, hogy a 2012/13 irányelv 6. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy csak a vádirat bírósághoz való benyújtását követően, de a vádirat e bíróság általi érdemi vizsgálatának megkezdését és a tárgyalás e bíróság előtti ténylegesen megindulását megelőzően nyújtanak a védelem részére a váddal kapcsolatos részletes tájékoztatást, vagy hogy erre, amennyiben az így közölt információkban utólag változások álltak be, akár e tárgyalás megkezdését követően, de a tanácskozási szakaszt megelőzően kerül sor, feltéve hogy a bíróság a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartása érdekében szükséges minden intézkedést megtesz.
- 100 Ezen irányelv 7. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság feladata annak biztosítása, hogy a védelemnek ténylegesen lehetősége legyen az ügy irataiba való betekintésre, amely betekintésre adott esetben a vádirat bírósághoz való benyújtását követően, de a vádirat e bíróság általi érdemi vizsgálatának megkezdését és a tárgyalás e bíróság előtti ténylegesen megindulását megelőzően vagy akár, amennyiben a tárgyalás során új bizonyítékokat csatolnak az ügy irataihoz, e tárgyalás megkezdését követően, de a tanácskozási szakaszt megelőzően kerül sor, feltéve hogy a bíróság a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartása érdekében szükséges minden intézkedést megtesz.

A 2013/48 irányelv alapján fennálló ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról

- 101 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2013/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes egyrészt az olyan nemzeti szabályozás, amely arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az olyan ügyvédet, akit két gyanúsított bízott meg, e gyanúsítottak akarata ellenére kizárja az eljárásból arra tekintettel, hogy e személyek érdekei ellentétesek, másrészt pedig az, hogy e bíróság lehetőséget biztosít az említett személyek számára, hogy azok új ügyvédet bízzanak meg, vagy adott esetben maga rendel ki új ügyvédet az első ügyvéd helyett.

- 102 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy jöllehet abban az időpontban, amikor a kérdést előterjesztő bíróság benyújtotta a Bírósághoz a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, az irányelv átültetésére nyitva álló határidő még nem telt le, az irányelv 15. cikke (1) bekezdésének megfelelően ez a határidő 2016. november 27-én lejárt. E körülmények között az említett irányelvet alkalmazni kell az alapügybeli gyanúsítottak helyzetére.
- 103 A 2013/48 irányelv 1. cikke szerint ezen irányelv minimumszabályokat állapít meg a büntetőeljárás során a gyanúsítottakat és a vádlottakat megillető, többek között az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogra vonatkozóan. Közelebbről, ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése előírja a tagállamok számára annak biztosítását, hogy e gyanúsítottak és e vádlottak abban az időpontban és olyan módon vehessék igénybe e jogot, hogy a gyakorlatban hatékonyan érvényesíthessék a védelemhez való jogukat.
- 104 Ily módon, amint az lényegében az említett irányelv (12) preambulumbekkezdéséből következik, ezen irányelv különösen a Charta 47. cikkének második bekezdésében foglalt tanácsadás, a védelem és képviselő igénybevételéhez való jog, valamint a Charta 48. cikkének (2) bekezdésében biztosított védelemhez való jog támogatására irányul.
- 105 Amint az az Alapjogi Chartához fűzött magyarázatokban (HL 2007. C 303., 17. o.) megállapításra kerül, az említett 48. cikk (2) bekezdése az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikke (3) bekezdésének felel meg, és az a Charta 52. cikke (3) bekezdésének megfelelően azzal azonos értelemmel és hatállyal bír.
- 106 Márpedig az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából lényegében az következik, hogy jöllehet az említett 6. cikk (3) bekezdése szerinti ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog arra utal, hogy az érintett személy az általa kiválasztott ügyvéd segítségét veheti igénybe, ugyanakkor ez a lehetőség nem abszolút (lásd ebben az értelemben: EJEb, 1992. szeptember 29-i Croissant kontra Németország ítélet, EK:ECHR:1992:0925JUD001361188, 29. §; EJEb, 2003. január 14-i Lagerblom kontra Svédország ítélet, EK:ECHR:2003:0114JUD002689195, 54. §). Így e lehetőséget bizonyos korlátozásoknak lehet alávetni, feltéve hogy azokat jogszabály írja elő, közérdekű célt szolgálnak, és e célhoz képest arányosak.
- 107 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az következik, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás a hatékony védelemhez való jog gyanúsítottak számára való biztosítására irányul.
- 108 Márpedig meg kell állapítani, hogy ez a célkitűzés, amely pontosan megfelel a 2013/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése által elérti kívánt célnak, jogszerű, és e szabályozás e célhoz képest arányos.
- 109 Ez utóbbi tekintetében ugyanis hangsúlyozni kell, hogy az összeférhetetlenség ügyvéd részéről való hiánya elengedhetetlen a védelemhez való jog hatékonyságának a biztosításához. Amint azt a főtanácsnok az indítványának a 110. pontjában megállapította, ugyanazon ügyvéd egyazon eljárásban nem képes két gyanúsított védelmének a teljes mértékben és hatékonyan való ellátására, ha azok érdekei ellentétesek egymással, különösen ha az egyikük által tett nyilatkozatok a másik terhére értékelhetők anélkül, hogy ez utóbbi e nyilatkozatok tartalmát megerősítené.
- 110 E körülmények között ezen ügyvéd kizárása és két másik, a gyanúsítottak által megbízott vagy hivatalból kirendelt ügyvéddel való felváltása alkalmasnak tűnik a védelemhez való jog és az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog biztosítására.
- 111 Ennélfogva a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2013/48 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az olyan ügyvédet, akit két gyanúsított bízott meg, e gyanúsítottak

akarata ellenére kizárja az eljárásból arra tekintettel, hogy e személyek érdekei ellentétesek, sem pedig az, hogy e bíróság lehetőséget biztosít az említett személyek számára, hogy azok új ügyvédet bízzanak meg, vagy adott esetben maga rendel ki új ügyvédet az első ügyvéd helyett.

A költségekről

- ¹¹² Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a Nakazatelnio protsesualen kodeks (büntetőeljárásról szóló törvény) 368. és 369. cikkében előírt, hasonló, a büntetőeljárás megszüntetésére irányuló eljárást megállapító nemzeti szabályozás, amennyiben e szabályozást a vámjog területén az Európai Unió pénzügyi érdekeit sértő súlyos csalás és minden egyéb jogellenes tevékenység esete vonatkozásában lefolytatandó eljárásokban alkalmazni kell. A nemzeti bíróság feladata, hogy adott esetben az említett szabályozás alkalmazásának mellőzésével, ugyanakkor a gyanúsítottak alapvető jogai tiszteletben tartásának biztosítása mellett biztosítsa az EUMSZ 325. cikk (1) bekezdésének teljes érvényesülését.
- 2) A büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy csak a vádirat bírósághoz való benyújtását követően, de a vádirat e bíróság általi érdemi vizsgálatának megkezdését és a tárgyalás e bíróság előtti ténylegesen megindulását megelőzően nyújtanak a védelem részére a váddal kapcsolatos részletes tájékoztatást, vagy hogy erre, amennyiben az így közölt információkban utólag változások álltak be, akár e tárgyalás megkezdését követően, de a tanácskozási szakaszt megelőzően kerül sor, feltéve hogy a bíróság a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartása érdekében szükséges minden intézkedést megtesz.

Ezen irányelv 7. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság feladata annak biztosítása, hogy a védelemnek ténylegesen lehetősége legyen az ügy irataiba való betekintésre, amely betekintésre adott esetben a vádirat bírósághoz való benyújtását követően, de a vádirat e bíróság általi érdemi vizsgálatának megkezdését és a tárgyalás e bíróság előtti ténylegesen megindulását megelőzően vagy akár, amennyiben a tárgyalás során új bizonyítékokat csatolnak az ügy irataihoz, e tárgyalás megkezdését követően, de a tanácskozási szakaszt megelőzően kerül sor, feltéve hogy a bíróság a védelemhez és a tisztességes eljáráshoz való jog tiszteletben tartása érdekében szükséges minden intézkedést megtesz.

- 3) A büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy az olyan ügyvédet, akit két gyanúsított bízott meg, e gyanúsítottak akarata ellenére kizárja az eljárásból arra tekintettel, hogy e személyek érdekei

ellentétesek, sem pedig az, hogy e bíróság lehetőséget biztosít az említett személyek számára, hogy azok új ügyvédet bízzanak meg, vagy adott esetben maga rendel ki új ügyvédet az első ügyvéd helyett.

Aláírások

- i — A jelen szöveg kulcskifejezéseket tartalmazó részében, 48., 60., 69. 77., 79. 84., 90. és 100. pontjában, a 22. oldalon szereplő címben, valamint a rendelkező részben az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.